

**Sygn. akt I AGa 11/18**

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

***Dnia 17 października 2018 r.***

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Beata Byszewska (spr.)

Sędziowie: SA Katarzyna Polańska-Farion

SO del. Agnieszka Wachowicz-Mazur

Protokolant: Ignacy Osiński

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy ze skargi (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko R. B.

o uchylenie wyroku Sądu Polubownego – Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej

z dnia 10 lipca 2017 r., sygn. akt SA 130/16

**I. oddala skargę;**

**II. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. na rzecz R. B. kwotę 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Agnieszka Wachowicz-Mazur Beata Byszewska Katarzyna Polańska-Farion

I AGa 11/18

## UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 29 października 2016r. R. B. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą we W. wniósł o zasądzenie od (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwoty 102. 141,13 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wskazanych w pozwie kwot za poszczególne okresy oraz o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania arbitrażowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2017 r. sygn. akt SA 130/16 Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. zasądził od (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na rzecz R. B. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą we W. kwotę 80.081,90 zł netto wraz z ustawowymi odsetkami od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.943,94 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania i

kwotę 3.000,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i rozważania Sądu Polubownego:

Powód dochodził roszczenia z tytułu wypłaty części prowizji przysługującej powodowi z tytułu umowy agencyjnej zawartej między stronami dnia 18 maja 2011r., stanowiącej różnicę pomiędzy wartością prowizji obliczoną zgodnie z § 8 pkt 2 i załącznikiem nr 3 do ww. umowy a wartością prowizji obliczoną i wypłaconą przez pozwanego, uwzględniającą zmienianą wielokrotnie jej stawkę. Przedmiotem sporu była kwestia skuteczności dokonanych przez pozwanego zmian stawki prowizji, która rzutowała na wysokości należnego, a następnie wypłaconego powodowi wynagrodzenia. W ocenie Sądu Polubownego żądanie powoda co do zapłaty na jego rzecz przez pozwanego kwoty 80.081,90 zł netto jest w całości uzasadnione i znajduje potwierdzenie zarówno w przedłożonych do pozwu dokumentach jak również w stanowiskach stron i zeznaniach świadków przedstawionych w czasie trwania postępowania, których sąd polubowny przesłuchał na rozprawie.

Sąd Polubowny wskazał, że zgodnie z umową agencyjną z dnia 18 maja 2011r., pozwany powierzył powodowi obowiązki agenta polegające na pośredniczeniu przy zawieraniu umów sprzedaży produktów smarnych wymienionych w załączniku nr 2 do umowy. Na podstawie przedmiotowej umowy, powód uprawniony został wyłącznie do prowadzenia wstępnych negocjacji z pozyskanymi przez siebie klientami w zakresie zakupu produktów pozwanego zgodnie z warunkami wyrażonymi w treści umowy. W zamian za wykonane na rzecz pozwanego usługi, powód został uprawniony do otrzymania prowizji, której wartość procentową ustalono w załączniku nr 3 do umowy. Załącznik różnicował wysokość prowizji tzw. procent od net proceeds w stosunku do poszczególnych klientów. Dodatkowo, w umowie z dnia 18 maja 2011r., tj. w § 8 pkt 1 i 2, strony zgodnie postanowiły, że wysokość prowizji ustalona w załączniku nr 3 do umowy będzie obowiązywała od dnia jej podpisania do 31 grudnia roku, w którym została zawarta. Ponadto zastrzeżone zostało, że kwoty prowizji będą uważane za niezmiennie, o ile pozwany nie powiadomi agenta o zmianach do 21 stycznia kolejnego roku obowiązywania umowy. W przypadku braku akceptacji zmienionej wysokości prowizji, powód został zobowiązany do powiadomienia na piśmie pozwanego, któremu w takim przypadku przysługiwało prawo wypowiedzenia umowy z zachowaniem 14 dniowego terminu wypowiedzenia. Na podstawie z § 13 pkt 3 umowy, strony postanowiły, że wszystkie zmiany i uzupełnienia umowy wymagają dla swej ważności dochowania formy pisemnej.

W czasie trwania umowy, pozwany wielokrotnie dokonywał zmiany wysokości prowizji stanowiącej podstawę do obliczenia należnego powodowi wynagrodzenia. Zmiany te dokonywane były jednostronnie przez pozwanego, bez dochowania postanowień umowy z dnia 18 maja 2011r. Jak wynika z zeznań świadków, a w szczególności zeznań złożonych przez J. S. wykonującego u pozwanej spółki obowiązki realizatora zawartej z powodem umowy agencyjnej, zmiany wartości prowizji były narzucane jednostronnie przez pozwanego. Obniżenie wartości procentowej prowizji stanowiło polecenie służbowe, które wspomniany świadek miał obowiązek wdrożyć, tj. uwzględnić w comiesięcznym zestawieniu obrotów i przekazać je powodowi. Świadek zeznał wprost, iż nie otrzymywał od swoich przełożonych polecenia sporządzenia aneksu czy też opracowania nowej umowy, która zawierałaby w swej treści zmienioną wartość prowizji. Świadek wyjaśnił również, że osoby decydujące w imieniu pozwanego o zmianie wysokości prowizji, nie kontaktowały się bezpośrednio z powodem i nie składały mu propozycji zmiany umowy agencyjnej. Tym samym zmiany w zakresie wysokości prowizji, były dokonywane przez pozwanego niezgodnie z treścią umowy. Z materiału dowodowego wynika, że zmiana wysokości prowizji wpływająca w sposób bezpośredni na wartość wynagrodzenia przysługującego powodowi, stanowiła istotny element umowy agencyjnej z dnia 18 maja 2011r., a zatem wymagała dla swej ważności dochowania warunków określonych w § 13 pkt 3 tj. sporządzania na piśmie aneksu zmieniającego jej postanowienia.

Sąd Polubowny nie znalazł podstaw do uznania za zasadne twierdzeń pozwanej, iż dokumenty przekazywane co miesiąc przez J. S., zawierające w swej treści zestawienie obrotów i wysokość prowizji, stanowiły w swej istocie propozycję zawarcia aneksu do umowy z dnia 18 maja 2011r. Okoliczności sprawy wskazują bowiem, iż zmiana wartości procentowej prowizji była w sposób jednostronny narzucana przez pozwanego, bez dochowania terminu określonego w § 8 pkt 2 umowy oraz niezależnie od wymogu pisemności zmian wprowadzanych do umowy. Dodatkowo o braku skuteczności dokonywanych przez pozwanego zmian w zakresie wysokości prowizji świadczy również to, iż comiesięczne zestawienia określające zmienioną wartość prowizji były podpisywane (ze strony

pozwanego) wyłącznie przez R. W. pełniącego u pozwanego funkcję dyrektora sprzedaży. Oświadczenia te nie były zatem sporządzane przez osoby upoważnione do reprezentacji pozwanej określonymi w rejestrze przedsiębiorców, nie mogą być więc wiążące i prawnie skuteczne dla powoda.

Jako nietrafne Sąd Polubowny ocenił zarzuty strony pozwanej, które odnosiły się do wystawianych przez powoda faktur opiewających na wartość wskazaną w miesięcznym rozliczeniu a nie na wartość, którą powód uznawał za należną, gdyż był on uprawniony do wystawienia faktury na wartość bezsporną i następnie do dochodzenia części prowizji, która nie została na jego rzecz wypłacona. Podobnie oceniono argumenty, że wynagrodzenie przysługiwało powodowi wyłącznie w przypadku kumulatywnego wykonania obowiązków określonych w umowie, do których oprócz pośredniczenia przy zawieraniu umów sprzedaży należało także sprawdzanie wiarygodności finansowej klientów i przekazywanie związanych z tym danych pozwanemu, aktywne wspieranie sprzedaży produktów pozwanego, w tym udział w akcjach promocyjnych i reklamowych przez niego organizowanych, informowanie pozwanego o istotnych działaniach rynkowych podejmowanych przez podmioty konkurencyjne oraz kontrolowanie realizacji umów zawartych pomiędzy powodem i pozyskanymi klientami oraz zamówień składanych przez pozyskanych klientów, gdyż powód nigdy nie był rozliczany z wykonania czy niewykonania tychże zadań a pozwany nie egzekwował od powoda wykonania tych obowiązków. Głównym obowiązkiem spoczywającym na powodzie, za które przysługiwało mu wynagrodzenie, było pośredniczenie przy zawieraniu umów sprzedaży. Niecelowe były także uwagi zarzucające powodowi dokonywanie sprzedaży produktów smarnych wyłącznie na rzecz jednego klienta spośród grupy sześciu klientów określonych w załączniku nr 3 do umowy z dnia 18 maja 2011r., gdyż umowa nie różnicowała zasadności czy wysokości należnego powodowi wynagrodzenia od ilości pozyskanych a następnie obsługiwanych klientów.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Polubowny uznał, iż roszczenie powoda co do zapłaty na jego rzecz przez pozwanego kwoty 80.081,90 zł jest w całości uzasadnione. Orzeczona wartość roszczenia stanowi sumę wartości niedopłaty podaną w poszczególnych dokumentach dołączonych do pozwu. Co do kwoty 2.959,67 zł orzeczono o oddaleniu powództwa. Z uwagi na brak wykazania przez powoda zasadności naliczenia odsetek zgodnie z zestawieniem przedłożonym w pozwie, za datę początkową ich naliczenia należało uznać datę wniesienia pozwu.

W zakresie postępowania dowodowego wskazano, że wszystkie dowody przedstawione przez strony zostały przeprowadzone, w tym przesłuchano świadków, na tej podstawie za okoliczności bezsporne uznano fakt wykonywania przez powoda obowiązków określonych w umowie oraz wysokość prowizji obowiązującej w czasie trwania umowy, a tym samym za wykazane i znajdujące potwierdzenie w materiale dowodowym uznano wartość niedopłaty wynagrodzenia w kwocie 80.081,90 zł., a w pozostałym zakresie za nieudowodnione uznano wynagrodzenie w kwocie 2.959,67 zł.

O kosztach postępowania Sąd Polubowny orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu, przy uwzględnieniu, że powództwo uwzględniono w 96,43% i poniesionych przez powoda kosztach w łącznej wysokości 6164 zł (netto) oraz ocenie, że w okolicznościach sprawy i przy nakładzie pracy pełnomocnika zasadne będzie zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kwoty 3000 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Skargę od powyższego wyroku Sądu Polubownego złożył pozwany, który zaskarżył go w części, tj. w punktach I, III i IV, zarzucając mu:

I. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej poprzez naruszenie:

1) zasady równości stron wobec prawa, w tym równego traktowania podmiotów gospodarczych oraz równości stron w postępowaniu sądowym wynikającej m. in. z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; zasady pewności i bezpieczeństwa obrotu wynikającej m. in. z art. 78 § 1 k.c. i art. 31 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; zasady pacta sunt servanda wynikającej m. in. z art. 354 § 1 k.c.; zasady autonomii woli stron umów gospodarczych wynikającej z art. 21 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez:

- zasądzenie od Skarżącego na rzecz Przeciwnika kwoty w wysokości 49.557,1 zł i 30.524,8 zł (łącznie: „80.081,90 zł netto”) tytułem dodatkowej prowizji za sprzedaż produktów olejowych odpowiednio do klienta (...) sp. o.o. i (...) sp.

z o.o., której wysokość nie wynikała ani umowy z dnia 18 maja 2011 roku zawierającej zapis na Sąd Polubowny (dalej: Umowa), ani z żadnej innej umowy, ani z faktur wystawionych przez Przeciwnika, podczas gdy Przeciwnik dochodził roszczeń na podstawie Umowy, z której w dodatku wynikało, że warunkiem powstania wymagalności zobowiązania w zakresie prowizji jest m. in. wystawienie faktury opisującej żadaną prowizję i upływ 30- dniowego terminu;

-uznanie, że pisemne oświadczenia woli stron Umowy w zakresie wysokości prowizji nie stanowią zmiany Umowy;

2) zasady polegającej na prawie do sprawiedliwego rozpatrzenia i rzetelnego rozstrzygnięcia sprawy wynikającej z art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; zasady sprawiedliwości społecznej wynikającej m. in. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; zasady pewności i bezpieczeństwa obrotu, w tym zasady równości stron wobec prawa i równego traktowania podmiotów gospodarczych oraz równości stron w postępowaniu sądowym wynikającej m. in. z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez:

-sformułowanie wyroku w sposób wadliwy, niejednoznaczny i budzący uzasadnione wątpliwości poprzez zasądzenie od Skarżącego na rzecz Przeciwnika kwoty „80.081,90 zł netto” co stanowi 78% wartości przedmiotu sporu bez precyzyjnego określenia w sentencji, w jakim zakresie powództwo zostało oddalone oraz z wyraźnym podkreśleniem w dalszej części wyroku, że uwzględnienie powództwa nastąpiło w zakresie 96,43% co sugeruje, że Przeciwnikowi należy się również kwota podatku VAT, podczas gdy przedmiotowy podatek VAT stanowi wartość, której Skarżący nie mógł odliczyć (tytułem podatku naliczonego), zaś Przeciwnik nie odprowadził do Urzędu Skarbowego (tytułem podatku należnego), gdyż na zasądzoną kwotę nigdy nie została wystawiona faktura VAT przez Przeciwnika;

-bezzasadne pominięcie istotnych dla sprawy dowodów zgłoszonych przez Skarżącego, przejawiające się w całkowitym uchyleniu się przez Sąd Polubowny od oceny (w treści uzasadnienia wyroku) zeznań świadków wnioskowanych przez Skarżącego oraz wskazanych przez Skarżącego pisemnych oświadczeń woli składanych przez strony Umowy i skutków prawnych tych oświadczeń, podczas gdy dowody te świadczą o bezpodstawności roszczeń Przeciwnika;

-zasądzenie od Skarżącego na rzecz Przeciwnika kwoty 5.943,94 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, które stanowią 96,43% kosztów poniesionych przez Przeciwnika, przy jednoczesnym powołaniu się w uzasadnieniu wyroku na zasadę proporcjonalności rozstrzygnięcia o kosztach do wyniku sporu (odpowiedzialności za wynik sporu), podczas gdy z sentencji wyroku wynika, że roszczenia Przeciwnika zostały uwzględnione jedynie w zakresie 78% wartości przedmiotu sporu, a nie 96,43%;

-zasądzenie od Skarżącego na rzecz Przeciwnika kwoty 3.000,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego bez dającego się zweryfikować uzasadnienia podstawy takiego rozstrzygnięcia oraz z pominięciem faktu częściowo przegranego sporu przez Przeciwnika;

-oddalenie powództwa jedynie w zakresie kwoty 2.959,67 zł, bez dającego się zweryfikować uzasadnienia podstawy takiego rozstrzygnięcia.

Zgłaszając powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Polubownego we wskazanym powyżej zakresie i zasądzenie od przeciwnika na rzecz skarżącego kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę przeciwnik skargi wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Skarga nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności przypomnieć należy, że w sprawie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego odpowiednie zastosowanie znajdują, zgodnie z art. 1207 § 1 i 2 k.p.c., przepisy o apelacji, z modyfikacjami wynikającymi z Tytułu VII Części piątej Kodeksu postępowania cywilnego. Pomimo kontrolnego charakteru, skarga nie jest jednak środkiem zaskarżenia, zaś rolą sądu powszechnego, odmiennie niż ma to miejsce w postępowaniu

apelacyjnym, nie jest ponowne merytoryczne rozpoznanie sprawy rozstrzygniętej wyrokiem sądu polubownego z zastosowaniem przepisów prawa materialnego i procesowego. W postępowaniu przed sądem państwowym wszczętym skargą sąd nie bada, czy wyrok sądu polubownego nie pozostaje w sprzeczności z prawem materialnym i czy znajduje oparcie w faktach przytoczonych w wyroku, jak również, czy fakty te zostały prawidłowo ustalone. Sąd powszechny rozpoznaje sprawę tylko z punktu widzenia przyczyn uchylecia wyroku i dokonuje oceny zasadności skargi wyłącznie w świetle przesłanek z art. 1206 § 1 i 2 k.p.c., przy czym z urzędu pod rozważę bierze jedynie podstawy z art. 1206 § 2 k.p.c. Naruszenie przepisów ogólnych cywilnego prawa procesowego, jak i naczelných zasad postępowania cywilnego może stanowić uzasadnioną podstawę uchylecia wyroku sądu polubownego, jeżeli doprowadziło w swym wyniku do naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej lub zasad współżycia społecznego. Naruszeniem naczelných zasad prawnych obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej skutkować musi również – jeżeli stanowić ma podstawę uchylecia wyroku sądu polubownego – obraza prawa materialnego (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2006 r., II CSK 289/06 i z 13 grudnia 1967 r., sygn. akt I CR 445/67). Jak wskazuje judykatura, dokonując zapisu na sąd polubowny strony świadomie rezygnują z poddania się rygorom obowiązującym w postępowaniu przed sądem powszechnym, w tym z niektórych gwarancji procesowych występujących w takim postępowaniu. Niepozbawione jest zatem słuszności twierdzenie, że przyjmując zapis na sąd polubowny strony samoograniczają swoje konstytucyjne prawo do sądu. Decydując się na poddanie ewentualnego sporu rozstrzygnięciu sądu polubownego muszą mieć świadomość zarówno pozytywných, jak i negatywných skutków zawarcia w klauzuli odpowiednich postanowień. Sąd polubowny przy rozpoznawaniu spraw nie musi, tak jak sąd państwowy, stosować ściśle przepisów prawa materialnego, ale może oprzeć swoje orzeczenie również na zasadach słuszności lub też orzec według ogólných zasad prawa. W konsekwencji, kontrola przez sąd powszechny rozstrzygnięć sądów polubowných jest ograniczona do ściśle określonych przepisami prawa wypadków (por. wyroki Sądu Najwyższego z 11 maja 2007 r., sygn. akt I CSK 82/07, oraz z 8 grudnia 2006 r., sygn. akt V CSK 321/06). W szczególności, badanie sprawy w zakresie podstawy uchylecia wyroku z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. nie może wykraczać poza kwalifikowane naruszenia prawa, a strony nie mogą skarżyć wyroku sądu polubownego, gdy ten został wydany po prawidłowo przeprowadzonym postępowaniu, ale nie odpowiada ich interesom. Skarga jest możliwa dopiero wtedy, gdy zostanie wykazane, że wyrok arbitrażowy narusza podstawowe zasady polskiego porządku prawnego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 29 października 2015 r., I CSK 922/14, Lex nr 1919299).

Strona skarżąca oparła wywiedziony przez siebie środek na przewidzianej w art. 1206 § 2 pkt. 2 k.p.c. klauzuli porządku publicznego, zarzucając, iż wyrok Sądu Polubownego – Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. z dnia 10 lipca 2017 r. jest sprzeczny w podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Ocena, czy orzeczenie nie uchybia podstawowym zasadom porządku prawnego, powinna być oczywiście w konkretnym przypadku formułowana w sposób zawężający, a do konkluzji pozytywnej można dojść tylko wtedy, gdy skutki orzeczenia sądu polubownego prowadziłyby do istotnego naruszenia tych zasad. Podkreślić jednak trzeba, że istnieje bardzo duża autonomia postępowania polubownego, zasadniczo ograniczająca możliwości kontrolne sądu powszechnego.

W orzecznictwie do podstawowych zasad porządku prawnego zaliczono m.in. zasadę odpowiedzialności cywilnej za wyrządzoną szkodę (wyrok SN z dnia 15 marca 2012 r., I CSK 286/11, LEX nr 1163156), zasadę restytucyjnego charakteru odpowiedzialności odszkodowawczej (np. wyrok SN z dnia 13 lutego 2014 r., V CSK 45/13 z glosą A. Orzeł, OSP 2015, z. 6, s. 858), zasadę pacta sunt servanda (np. wyrok SN z dnia 11 sierpnia 2005 r., V CSK 86/05, LEX nr 371463), zasadę wolności gospodarczej i swobodę umów, zasadę sprawiedliwości kontraktowej (np. wyrok SN z dnia 13 lutego 2014 r., V CSK 45/13, LEX nr 1472172), zasadę ochrony praw majątkowych (wyrok SN z dnia 11 marca 2011 r., II CSK 385/10, OSNC 2011, nr 12, poz. 135), zasadę autonomii woli stron i równości podmiotów (np. wyrok SN z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 312/11, LEX nr 1163190). Powyższe wyliczenie ma naturalnie charakter jedynie przykładowy, gdyż ocena o sprzeczności wyroku z podstawowymi zasadami porządku prawnego może być wyrażona w oparciu o analizę konkretnego przypadku, z tym wszakże zastrzeżeniem, że musi chodzić o sprzeczność o charakterze oczywistym, zasadniczym i podstawowym, a zatem nie dającą się pogodzić z zasadami demokratycznego państwa prawnego, gdy wyrok sądu polubownego narusza naczelné zasady prawne obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej (np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2002 r., IV CKN 1211/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 125, z dnia 28 kwietnia

2000 r., II CKN 267/00, OSNC 2000, nr 11, poz. 203, z dnia 3 września 1998 r., I CKN 822/97, OSNC 1999, nr 2, poz. 39).

Skarżący odwołując się do klauzuli porządku prawnego, z jednej strony stawia wyrokowi zarzuty odnoszące się do merytorycznej oceny łączącego strony stosunku prawnego, uzgodnień w zakresie zmiany wysokości prowizji, a w tym kontekście do wykładni oświadczeń woli oraz w konsekwencji zasądzenie od skarżącego konkretnej kwoty netto na rzecz przeciwnika skargi, z drugiej zaś strony formułuje zarzuty odnośnie oceny materiału dowodowego przez Sąd Polubowny, sposobu prezentowania argumentów przez Sąd Polubowny, w tym zredagowania uzasadnienia zaskarżonego wyroku, które, zdaniem skarżącego prowadzi do wątpliwości i niejednoznaczności orzeczenia, jak również zarzuca błędne rozstrzygnięcie o kosztach postępowania oraz jego niewłaściwe uzasadnienie.

Z punktu widzenia podstaw skargi i jasności niniejszego wyводу w pierwszej kolejności należy odnieść się do drugiej grupy zarzutów, a w szczególności tych związanych ze sposobem zredagowania uzasadnienia wyroku Sądu Arbitrażowego. W tym zakresie należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 1197 § 2 k.p.c. wyrok sądu polubownego powinien zawierać motywy rozstrzygnięcia, co nie oznacza jednak, że uzasadnienie powinno być skonstruowane ściśle według reguł z art. 328 §2 k.p.c., który określa elementy konieczne uzasadnienia sądu powszechnego. Wynika to ze specyfiki postępowania przed sądem polubownym, które nie ma charakteru tak ściśle sformalizowanego, jak proces w postępowaniu cywilnym. Bez wątplenia natomiast uzasadnienie wyroku sądu polubownego powinno być czytelne i odzwierciedlać rozumowanie poddające się analizie pod kątem podstaw do uchylenia skargi, natomiast w prawidłowo zredagowanym uzasadnieniu sąd polubowny nie ma obowiązku odnoszenia się do każdego z twierdzeń i argumentów zaprezentowanych przez stronę na którymkolwiek etapie postępowania i w jakiegokolwiek formie (pisemnej bądź ustnej). W tym również sąd polubowny nie ma obowiązku szczegółowego roztrząsania każdego z dowodów i wskazywania, szczególnie w odniesieniu do zeznań świadków, w jakiej części i z jakiego powodu uznał za wiarygodne bądź niewiarygodne zeznania każdego ze świadków. Wskazać też należy, że nie każdy z zarzutów podnoszonych przez stronę ma na tyle doniosły charakter, że wymaga odrębnego omawiania go w uzasadnieniu. Wystarczy, że sąd polubowny rozważy wszystkie, istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia i badanego stosunku prawnego okoliczności faktyczne oraz argumenty natury jurydycznej. W ocenie Sądu Apelacyjnego uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia te wymogi, gdyż Sąd Arbitrażowy, mając na uwadze szczegółowe twierdzenia i zarzuty każdej ze stron, odniósł się do nich wyrażając w tym zakresie nie tylko swoją opinię, lecz także zaprezentował rozumowanie prowadzące do określonych konkluzji, a w szczególności wskazał, dlaczego uznał za niezasadne (czy też pozostające bez znaczenia prawnego) argumenty podnoszone przez skarżącego.

W tej sprawie Sąd Arbitrażowy przywołał argumenty obu stron i odniósł się do nich w zakresie wystarczającym do rozstrzygnięcia sprawy. Wbrew stanowisku skarżącego Sąd ten odniósł się do „oświadczeń woli” powołanych w zarzucie I pkt 1 tiret 2 i szczegółowo wyjaśnił dlaczego nie uznał ich za skuteczną zmianę umowy stron w zakresie prowizji. Kwestia, że strona skarżąca spodziewała się innej oceny zaoferowanego materiału dowodowego, w tym pisemnych oświadczeń stanowiących podstawę wystawienia poszczególnych faktur przez przeciwnika skargi, nie stanowi wystarczającego argumentu dla uznania, że doszło do rażącego naruszenia przywołanych zasad porządku publicznego. Zarzut powyższy był więc także nieuzasadniony z tych przyczyn. Nadto niezasadne są argumenty dotyczące wadliwości, niejednoznaczności i niejasności sformułowań wyroku (zarzuty I pkt 2 tiret 1, 3 i 4) zarówno w zakresie należności głównej, jak i kosztów procesu. Już samo skonstruowanie tych zarzutów i ich uzasadnienie wskazuje, że dla skarżącego zarówno rozstrzygnięcie, jak i wywód Sądu Polubownego w tym zakresie są zrozumiałe. W wyroku jednoznacznie zasądzona została kwota netto, jak również w uzasadnieniu wskazano, że roszczenie było zasadne w kwocie netto 80.081,90 zł, zaś wskazane w uzasadnieniu przy rozstrzygnięciu o kosztach postępowania proporcje wygranej są skorelowane z orzeczeniem w tym znaczeniu, że dla Sądu Polubownego było jasne, że pomiędzy podmiotami gospodarczymi, na niedopłatę z tytułu należnej prowizji zostanie wystawiona faktura VAT. W uzasadnieniu została wskazana kwota, w jakiej oddalono roszczenie powoda oraz przyczyny tego rozstrzygnięcia (uznano je za nieudowodnione), dodatkowo brak wskazania, że jest to kwota netto, daje podstawy do przyjęcia, że była to kwota brutto. Co znamienne, przeciwnik skargi w pozwie skierowanym do Sądu Polubownego wskazał dochodzoną należność zarówno jako kwotę netto, jak i brutto, co tym bardziej czyni wywód Sądu Polubownego zrozumiałym. Do

takiej samej konkluzji doszedł skarżący, co wynika nie tylko z zarzutu I pkt 1 tiret 1, ale również z uzasadnienia skargi. Jednocześnie Sąd polubowny uzasadnił, wbrew wywodom skarżącego przyczyny obciążenia skarżącego kosztami postępowania we wskazanej w wyroku wysokości, także w zakresie kosztów zastępstwa procesowego.

Dodatkowo nie może zejść z pola widzenia, że zarzuty związane z niejasnością, niejednoznacznością i wadliwością sformułowania wyroku są zupełnie chybione, nie tylko w kontekście przywołanych zasad porządku publicznego, ale również w świetle art. 1200 k.p.c., który stanowił podstawę dla stron postępowania polubownego do zwrócenia się o sprostowanie wyroku (jeśli wyrok był niedokładny w ocenie skarżącego) lub o rozstrzygnięcie wątpliwości co do jego treści (jeśli wyrok był dla skarżącego niejasny). Skarżący nie skorzystał z powyższych możliwości, zaś podkreślenia ponownie wymaga, że skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego nie jest równoznaczna z apelacją, zatem jej uzasadnioną podstawą nie mogą być wszelkie potencjalne wadliwości wyroku sądu polubownego, a jedynie takie naruszenia prawa procesowego i materialnego, których skutki są nie do pogodzenia z określoną normą zaliczaną do podstawowych zasad porządku publicznego.

Marginalnie jedynie wskazać należy, że wydanie przez sąd polubowny rozstrzygnięcia częściowo niekorzystnego dla strony nie narusza zasad: prawa do sprawiedliwego i rzetelnego procesu (art. 45 Konstytucji), sprawiedliwości społecznej, pewności i bezpieczeństwa obrotu, w tym równości wobec prawa i równego traktowania podmiotów gospodarczych oraz równego traktowania stron w postępowaniu sądowym (art. 32 Konstytucji). Gdyby przyjął argumentację skarżącego każde niekorzystne dla danej strony rozstrzygnięcie stanowiłoby naruszenie tych licznie przywołanych zasad. W tej konkretnej sprawie nie zostało wykazane przez skarżącego, że zaskarżone orzeczenie uchybia wspomnianym zasadom. Samo niezadowolenie strony z treści rozstrzygnięcia, nawet subiektywnie postrzegane przez stronę jako sprzeczne z klauzulą porządku publicznego, nie stanowi podstawy do uchylenia wyroku sądu polubownego.

W związku z powyższym oraz w odniesieniu do ostatniego zarzutu (I pkt 1 tiret 1), podnieść należy także, że klauzula porządku publicznego jak każda klauzula generalna jest niedookreślona, co pozostawia sądowi orzekającemu w konkretnej sprawie dużą dyskrejonalność, niemniej jednak na jej podstawie kontrola elementów składających się na orzeczenie sądu polubownego nie może przybierać rozmiarów właściwych kontroli merytorycznej (zasadności) takiego orzeczenia, co związane jest z istotą zastosowania klauzuli porządku publicznego. Przy jej stosowaniu nie chodzi bowiem o to, aby oceniane orzeczenie było zgodne ze wszystkim wchodzącymi w grę bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, lecz o to, czy wywarło ono skutek sprzeczny z podstawowymi zasadami krajowego porządku publicznego. Sąd Apelacyjny nie dostrzega, aby uwzględnienie co do zasady żądania przeciwnika skargi oraz w części określonej w wyroku co do wysokości i zasądzenie w zaskarżonym wyroku kwoty netto, przy jednoczesnej konkluzji wynikającej z motywów zaskarżonego wyroku, że roszczenie przeciwnika skargi jest uzasadnione także w zakresie podatku VAT, naruszało przywołane w skardze zasady równości stron wobec prawa, w tym równego traktowania podmiotów gospodarczych oraz równości stron w postępowaniu sądowym, zasady pewności i bezpieczeństwa obrotu, zasady pacta sunt servanda, zasady autonomii woli stron umów gospodarczych.

Rozważając stanowiska stron oraz przedłożone dowody, Sąd Polubowny ocenił, że strony w umowie z 18 maja 2011 r. określiły okres, w jakim będzie obowiązywała prowizja określona w załączniku nr 3 oraz sposób zmiany wysokości prowizji. Jednocześnie ustalił i ocenił, że oświadczenia dołączane do comiesięcznych faktur wystawianych przez przeciwnika skargi, nie spełniają wymogu zmiany (aneksowania) umowy w zakresie wysokości prowizji i stwierdził, że wystąpiła niedopłata w wynagrodzeniu agenta w kwocie zasądzonej wyrokiem. Sama wysokość prowizji wynikała z załącznika, a kwota, od której naliczona winna być prowizja wynikała z comiesięcznych oświadczeń pracownika skarżącego doręczanych przeciwnikowi skargi. Niewątpliwie Sąd Polubowny dokonał wykładni oświadczeń woli stron zawartych w samej umowie, jak i w pisemnych oświadczeniach będących podstawą do wystawienia faktur, koncentrując się na istotnych dla rozstrzygnięcia okolicznościach, tj. czy umowa w zakresie wysokości należnej przeciwnikowi skargi prowizji została skutecznie zmieniona, odpowiadając negatywnie na to pytanie. Przyjęta w wyroku przez Sąd Arbitrażowy wykładnia umowy agencyjnej w zakresie wysokości i możliwości zmiany prowizji mieści się w pełni w granicach interpretacji dopuszczalnej w świetle art. 65 k.c. Jednocześnie, jak to już podnoszono, Sąd Polubowny odniósł się do wszystkich zarzutów formułowanych przez skarżącego w toku postępowania przed tym

sądem. Przypomnieć należy, bo to umyka skarżącemu, gdy się zważy na uzasadnienie skargi, że skarżący bronił się podnosząc następujące okoliczności: prowizja nie była stała i była zmieniana w drodze oświadczeń poprzedzających wystawienie faktury, ustalona w załączniku prowizja nie była możliwa do osiągnięcia z uwagi na warunki rynkowe, przeciwnik skargi nie pozyskał większej ilości klientów oraz że w ramach umowy miał szereg innych obowiązków. Sąd Polubowny odniósł się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do tych wszystkich twierdzeń, nie akceptując stanowiska skarżącego. Argumentacja skarżącego w odniesieniu do stanowiska Sądu Polubownego stanowi polemikę z rozstrzygnięciem i z uwagi na charakter niniejszego postępowania nie może odnieść skutku, bowiem nie mieści się w podstawie uchylecia wyroku sądu polubownego, na którą powołał się skarżący. Ma to również istotne znaczenie z uwagi na podniesiony w uzasadnieniu skargi inny jeszcze zarzut w zakresie wymagalności roszczenia sformułowanego przez przeciwnika skargi, który nie był w ogóle eksponowany przed Sądem Polubownym i jako taki nie może być przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie, bowiem jak to już podkreślano wyżej skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego nie jest środkiem odwoławczym.

W związku z wywodami skarżącego w odniesieniu do zasądzenia kwoty netto, a w związku z tym niemożnością odliczenia podatku VAT oraz zwolnieniem przeciwnika z obowiązku wystawienia faktury VAT, wskazać należy, że zarzuty te są chybione, nie tylko z tego powodu, że taka forma orzeczenia nie narusza podstawowych zasad porządku publicznego, ale również wobec faktu, że umowa stron przewidywała doliczenie do prowizji podatku VAT (§ 7.7), a jak wynika z uzasadnienia wyroku również w zakresie tego podatku roszczenie zostało uznane za zasadne. Nic zatem nie stoi na przeszkodzie, aby wykonanie wyroku nastąpiło poprzez wystawienie przez przeciwnika skargi faktury VAT, o której wystawienie także skarżący może się do niego zwrócić. Wbrew wywodom o trudnościach związanych z wykonaniem takiego orzeczenia oraz naruszeniem wskazanych zasad porządku publicznego, przywołać należy jednoznaczne stanowisko sądownictwa administracyjnego, z którego wynika, że jeśli sąd cywilny wyraźnie nie wskaże, że zasądzona należność to kwota netto, podatnik samowolnie nie może jej powiększyć o podatek VAT (np. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie z 20 listopada 2014 r., I SA/Rz 880/14). Skoro więc Sąd Polubowny zasądził tytułem należnej dalszej prowizji kwotę netto, to strona jest uprawniona do jej powiększenia o podatek VAT, co koreluje z treścią motywów zaskarżonego wyroku.

Z tych wszystkich przyczyn Sąd Apelacyjny uznał, że nie zachodzą przesłanki określone w art. 1206 § 2 pkt. 2 k.p.c. do uchylenia wyroku Sądu Polubownego Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie z dnia 10 lipca 2017 r. i oddalił skargę na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 1207 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania ze skargi orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 1207 § 2 k.p.c., przy uwzględnieniu stawek wynagrodzenia pełnomocnika obowiązujących w dacie wniesienia skargi.

Agnieszka Wachowicz-Mazur Beata Byszewska Katarzyna Polańska-Farion